

РЕШЕНИЕ

№ 226

гр. София, 28.03.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, НО IX ВЪЗЗ. СЪСТАВ, в публично заседание на осемнадесети март през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Александра Йорданова

Членове: Стоян Михов
Силвия Тачева

при участието на секретаря Албена Вл. Арсова
като разгледа докладваното от Силвия Тачева Въззивно частно наказателно дело № 20221100600553 по описа за 2022 година

Производството е по реда на глава двадесет и първа на НПК.

Образувано е по постъпили жалби от частния тъжител Е.Д. М. и от адв. И.Ю. срещу разпореждане по н.ч.х.д. № 18070/2019г. на СРС, НО, 95 състав, с което е прекратено наказателното производство по частната тъжба.

В жалбата, подадена от повереника от името на тъжителя, се твърди, че разпореждането е незаконосъобразно и се иска негова отмяна. Поддържа се, че изводите на първостепенния съд за това, че инкриминираният в тъжбата израз не е съставомерен, е незаконосъобразен. Излагат се подробни съображения, че въпросът за това дали се касае за престъпление, което се преследва по тъжба на пострадалия, е по същество на делото. Повереникът отправя особено искане препис от жалбата да бъде изпратен за връчване на тъжителя, тъй като същият се намира в затвора и комуникацията му с него е ограничена.

В жалбата на частния тъжител Е.М. се иска отмяна на разпореждането и връщане на делото на СРС за разглеждане по същество на тъжбата. Излагат се доводи, че с обжалвания акт са нарушени основни на тъжителя по ЕКПЧ права.

В съдебно заседание повереникът на частния тъжител поддържа жалбата, моли да бъде отменено обжалваното с нея разпореждане и делото да бъде върнато за продължаване на процесуалните действия, тъй като разпореждането е постановено при съществено противоречие с процесуалните правила, доколкото в производството по чл. 250 от НПК

съдията – докладчик не разполага с възможността да преценява дали деянието, за което подсъдимият е привлечен към наказателна отговорност с тъжбата, представлява престъпление, както и какъв е неговият характер и защото това са въпроси по същество на делото и по тях съдът се произнася с крайния си акт. В този смисъл според тъжителя е преобладаващата съдебна практика на СГС по сходни дела със същия тъжител.

Частният тъжител поддържа жалбите и моли да бъдат уважени по изложените в тях съображения. Настоява разпореждането да бъде отменено и делото да бъде върнато за ново разглеждане от друг състав, тъй като съдията – докладчик е нарушил „чл. 250 от НПК, чл. 47 от Хартата на ЕС, Директива 2012/29 на Евросъвета, чл. 6, параграф 1, 14 и 13, Конвенцията по чл. 17 и 18 от ЕСПЧ“.

Съдът, след като провери изцяло правилността на обжалваното разпореждане, намира за установено следното от фактическа страна:

Първоинстанционното производство е образувано на 13.11.2019г. по тъжба на частния тъжител Е.Д. М. срещу Г.Ж..

В тъжбата е посочено, че Ж. е обидил и наклеветил тъжителя, като по административно дело № 8443/2019г., в писмен отговор № 7522/14.10.2019г. на ГД Охрана е написал, че тъжителят е осъден на първа инстанция на 18 г. лишаване от свобода и се явява особено опасен за бягство. Посочено е още, че за това тъжителят е разбрал на 28.10.2019г. от адв. М.К.А..

С разпореждане от 25.11.2019г. съдията – докладчик е приел, че тъжбата не отговаря на изискванията на чл. 81, ал. 1 от НПК. Указано е, че тъжителят следва да посочи какво твърди да е изречено, къде и пред кого, респективно кой е изрекъл конкретния израз, както и да посочи резултата от словесната реплика.

С молба – уточнение от 09.03.2020г. като конкретен израз, с който се твърди да е осъществено престъпление от частен характер срещу тъжителя е цитирано: „С оглед на това, че лицето е осъдено на първа инстанция на 18 години лишаване от свобода, същото се явява особено опасно за бягство лице“. Посочено е още, че документът, за който се поддържа, че обективира процесния израз е писмен отговор № 7522/14.10.2019г. на ГД „Охрана“, подаден по адм. дело № 8443/2019г. по описа на АССГ, I отделение, 4 състав и, че негов автор е Г.Ж..

С разпореждане от 05.01.2022г., предмет на въззивния съдебен контрол съдията – докладчик от СРС, НО, 95 състав прекратил наказателното производство на основание чл. 250, ал. 1, т. 1 вр. ал. 24, ал. 5, т. 2 НПК, като е приел, че не е осъществен състава на престъплението „клевета“, доколкото не се касае нито за разгласяване на позорни обстоятелства за тъжителя, нито за приписване на престъпление от страна на представителя на ГД“О“ спрямо личността на Е.М..

Въз основа на изложените факти за съдържанието на тъжбата и движението на делото, съдът намира следното от правна страна:

Въззивните жалби са неоснователни.

Процесуалната специфика на конкретния случай и изтъкнатите доводи от тъжителя и неговия повереник, изисква, на първо място да се обсъди значението на настъпилата промяна в процесуалния закон с ЗИДНПК (ДВ бр. 63 от 04.08.2017г., в сила от 05.11.2017г.), с която се отменя правомощието на съдията – докладчик по чл. 250, ал. 1, т. 2 НПК да прекрати наказателното производство, когато деянието, описано в обвинителния акт или в тъжбата, не съставлява престъпление.

От естеството и границите на предметния му обхват – съдържание на процесуалната власт и правни последици – е видно, че правомощието на съдията – докладчик по чл. 250, ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 5, т. 2 от НПК включва и преценката за това, което се преследва именно по този процесуален ред – по инициатива на пострадалия без участието на прокуратурата. Поради това отмяната на правомощието по чл. 250, ал. 1, т. 2 от НПК, което представляваше процесуална тавтология на част от първо възникналото правомощие по чл. 250, ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 5, т. 2 от НПК, по същество не представлява правна промяна.

Този въззивен съдебен състав достигна до този извод въз основа на историческо тълкуване за правомощията на съда да извършва преценка за редовността на тъжбата, както и въз основа на съдържателния му анализ, който дава отговор дали проверката за редовността на тъжбата по чл. 81, ал. 1 от НПК включва имплицитно и изискването съдът да установи дали в тъжбата, с която е сезиран, се твърди престъпление.

Съгласно чл. 24, ал. 5, т. 1 от НПК не се образува наказателно производство за престъпление, което се преследва по тъжба на пострадалия, а образуваното се прекратява, когато липсва тъжба. Писмено изявление, наречено тъжба, което не отговаря на изискванията на чл. 81 от НПК да твърди престъпление, което се преследва по този процесуален ред, не представлява тъжба по смисъла на НПК. От 05.11.2017г, първоначалната компетентност да проверява редовността на тъжбата е предоставена изключително на съдията – докладчик, защото със ЗИДНПК (ДВ бр. 63 от 04.08.2017г., в сила от 05.11.2017г.) е отменено правомощието на председателя на съда по чл. 247, ал. 2 вр. ал. 1, т. 2 от НПК да отказва да образува производство по тъжба на пострадалия. Правомощието на председателя на съда да отказва да образувано дело от частен характер е въведено със ЗИД (ДВ бр. 28 от 1982г.) на НПК, отм. (ДВ бр. 86 от 28.10.2005г., в сила от 29.04.2006г.) – чл. 240, ал. 2 вр. ал. 1, т. 1 от НПК, като неговата изключителна компетентност, т.е. към този период съдията – докладчик не разполага с компетентност да извършва проверка за редовност на тъжбата, тъй като тази проверка е изнесена изцяло преди образуване на наказателното производство.

С приемането на настоящия НПК (Обн. ДВ бр. 86 от 28.10.2005г., в сила от 29.04.2006г.) правомощието на председателя на съда (вече по чл. 247, ал. 2 вр. ал. 1, т. 2 от НПК, но със същата редакция като тази по чл. 240, ал. 2 вр. ал. 1, т. 1 от НПК (отм.) продължава да съществува като суверенна компетентност, а съдията – докладчик има правомощието по чл. 250, ал. 1, т. 1 и т. 2 от НПК да прекратява наказателното производство единствено в

случаите на чл. 24, ал. 1, т. 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9 и 10 от НПК, както и когато деянието, описано в обвинителния акт, не съставлява престъпление. Казано по друг начин – съдията – докладчик не може да прекратява производството на основанията, посочени в чл. 24, ал. 4 (нова ал. 5), включително поради нередовност на тъжбата.

С последващите изменения на чл. 250, ал. 1 т. 1 и т. 2 от НПК (ДВ бр. 32 от 2010г., в сила от 28.05.2010г.) е въведено правомощие на съдията – докладчик по чл. 250, ал.1, т. 1 от НПК да прекратява образуваното производство по тъжба на пострадалия и в случаите по чл. 24, ал. 4 от НПК (нова ал. 5) и когато деянието, описано в обвинителния акт или тъжбата, не съставлява престъпление – изрично записано в чл. 250, ал. 1, т. 2 от НПК.

При тази нормативна уредба, при действието на процесуалния закон до 05.11.2017 г., е въведен двоен първоначален филтър за редовност на тъжбата – и преди образуването на делото и след – в първия стадий на съдията-докладчик. В наказателноправната доктрина и постоянната съдебна практика относно съдържанието на правомощието на председателя на съда да отказва да образува наказателни дела от частен характер никога не е имало спор, че извършваната от него проверка не е произволна, а се изразява в именно в оценка на редовността на тъжбата и съответствието ѝ с нормативните изисквания, които не са търпели изменения от въвеждането им – първоначално посочени в чл. 57, ал. 1 НПК (отм.), а в сега действащия НПК – в чл. 81, ал. 1 НПК. В този смисъл – например решение № 16 от 14.03.2001 г. на ВКС по д. № 697/2000 г., II н.о., решение № 472 от 16.10.2001 г. на ВКС по н. д. № 424/2001 г., II н. о.

За да сезира валидно съда, тъжбата съгласно чл. 81, ал. 1 НПК, освен че трябва да бъде писмена и да съдържа данни за подателя и за лицето, срещу което се подава, следва да описва обстоятелствата на престъплението. Съдебният орган, на когото е възложена проверката на редовността на тъжбата, не би могъл да установи дали изложените в тъжбата факти сочат на престъпление, ако не си изясни кое е конкретното престъпление. Без да направи такъв извод, съдът не би могъл да прецени и дали съобщеното в тъжбата престъпление е такова, което се разглежда именно по този процесуален ред, или изисква провеждане на досъдебно производство от прокуратурата и разследващите органи.

Следователно, още преди да бъде предвидено правомощието на съдията - докладчик изрично да проверява тъжбата за съответствието ѝ по чл. 81, ал. 1 НПК, без да е било необходимо експлицитното препреждане към разпоредбата, предвиждаща изискванията за съдържанието на тъжбата, съдебно производство за престъпления по тъжба на пострадалия е започвало само когато действително тъжбата е навеждала факти, които председателят на съда е квалифицирал като престъпление, което се преследва по тъжба на пострадалия. Не се е изисквало изрично пояснение на съдържанието на правомощието за отказ в чл. 274, ал. 2 НПК (отм.), защото тълкуването му е било еднозначно и е почивало на точния разум на разпоредбата.

По аргумент за по-силното основание, когато е предвидено изрично

правомощие на съдията-докладчик да прекрати наказателното производство, в случай че тъжбата не отговаря на изискванията по чл. 81, ал. 1 НПК, това несъмнено означава, че съдията-докладчик е длъжен да провери и дали се твърдят обстоятелства на престъпление. Членуването на думата "престъпление" е езиков аргумент, съществуващ наред с формално логическия, който изисква да бъде установено от компетентния орган кое е конкретното заявено престъпление.

Отделно от изтъкнатите съображения, спецификата на фактическия състав за повдигане на обвинение за престъпление, което се преследва по тъжба на пострадалия, както и възникването на фигурата на подсъдимия, допълнително категорично обуславят необходимостта да се извърши преценка твърди ли се в тъжбата престъпление и кое е то.

По дела, образувани по тъжба на пострадалия, процесуалното качество на подсъдимия възниква едва след като съдията-докладчик приеме тъжбата за редовна, удовлетворяваща изискванията на чл. 81, ал. 3 НПК, и в разпореждането, с което ѝ даде ход, по чл. 252, ал. 4 НПК даде правна квалификация на фактите на твърдяното престъпление. Поради това, за разлика от делата, образувани въз основа на обвинителни актове, споразумения и предложения за освобождаване от наказателна отговорност от прокуратурата, по делата, образувани по тъжба на пострадалия, съгласно чл. 254, ал. 4 НПК на подсъдимия се връчва освен процесуалния документ, по който е образувано делото (тъжбата) и препис от разпореждането на съдията - докладчик за насрочване на делото. Това е така, тъй като обвинението е съвкупност от факти и право, поради което повдигането му по този вид дела е фактически състав, който приключва с разпореждането на съдията-докладчик, с което се дава ход на тъжбата и правна квалификация на престъплението, предмет на разглеждане.

Поради това и след като има процесуалното задължение да предаде на съд само обвинения в престъпление и то такова, което се преследва по тъжба на пострадалия, съдията-докладчик е овластен, в зависимост от резултатите от проверката на редовността на тъжбата в частта относно данните на престъплението, да ѝ даде ход или да прекрати наказателното производство по реда на чл. 250, ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 5, т. 2 НПК. С други думи – и понастоящем, след отмяна на дублиращото се правомощие на съдията-докладчик по чл. 250, ал. 1, т. 2 НПК по отношение на тъжбата, не е настъпила никаква съдържателна промяна в процесуалната му власт.

С оглед на изтъкнатите съображения този въззивен съдебен състав намира, че обжалваното разпореждане не е постановено при допускане на твърдените процесуални нарушения. Съдията – докладчик законосъобразно е упражнил процесуалната си власт да прецени дали съдът е сезиран с годно обвинение, което може да инициира наказателно преследване, което се преследва по тъжба на пострадалия.

На следващо място въззивният съд изцяло споделя извода на първата инстанция, че в съдържанието на отговора на ГД „Охрана“ единствено се съобщава информация, че тъжителят е осъден на първа инстанция на 18

години лишаване от свобода, поради което е направена преценка на органите към МП, че лицето „се явява като особено опасно за бягство“. Направената констатация е с оглед осъществяваната конвойна дейност спрямо тъжителя Е.М. от служители на ГР „Охрана“ и употребата на помощни средства при осъществяването ѝ.

За пълнота следва да се посочи още, че видно от съдържанието на тъжбата, тъжителят не твърди, че лицето срещу което е насочена тя, съзнателно и целенасочено да е разгласил позорни обстоятелства за него. Не се твърди и това лице и тъжителя да са имали каквито и да било лични отношения и да са се познавали изобщо. В този смисъл няма твърдения за умисъл, какъвто по начало се изисква за съставомерността на клеветата. Излагането на твърдения за факти, установяващи умисъл, както и тяхната липса в тъжбата е правно значимо, защото се твърди по същество, че престъплението е извършено във връзка със служебни правомощия на държавен служител. При това и евентуална неверност на фактическите констатации, в зависимост от субективното отношение на съответния държавен служител към неистинността, би могло да бъде дисциплинарно нарушение или в случай на цел за облагодетелстване или за причиняване на другиму вреда, от което са могли да настъпят немаловажни вредни последици – и престъпление по служба. Последното обаче се преследва по общия ред, а не с тъжба на пострадалия.

По тези съображения и на основание чл. 338 вр. чл. 334, т. 6 от НПК, Софийски градски съд, IX въззивен състав,

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА разпореждане от 05.01.2022 г., постановена по НЧХД № 18070/2019 г. по описа на СРС, НО, 95 състав.

Решението е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____